

บทที่ 2

วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลคงสิง อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ขอเสนอตามลำดับต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น
2. แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำท้องถิ่นและบทบาทของนายกเทศมนตรี
3. แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล
4. สภาพพื้นที่เทศบาลตำบลคงสิง อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

1. ความหมายของความคิดเห็น

นักวิชาการหลายท่าน ได้ให้ความหมายและคำนิยามของความคิดเห็น ได้ดังนี้ เบสท์ (Best. 1977 ; อ้างถึงใน ทิพวรรณ เลิศวิทย์วรเทพ. 2546 : 9) ได้กล่าวว่า ความคิดเห็น คือ การแสดงออกในด้านความเชื่อที่จะนำไปสู่การคาดคะเน หรือการแปลผล เกี่ยวกับพฤติกรรม หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ความคิดเห็นมีความหมายใกล้เคียงกับทัศนคติมาก ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ เป็นการแสดงออกทางด้านความรู้สึกออกมาเป็นคำพูด การเขียน ที่มีลักษณะเป็น การลงมติหรือการตีความ โดยอาศัยประสบการณ์และสภาพแวดล้อม ซึ่งอาจเป็นลักษณะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย

ลาวัญย์ จักรานูวัฒน์ (2540 : 9) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง ความเชื่อหรือการลงความเห็นที่ไม่ได้เป็นความรู้สึกอันแท้จริง แต่ในบางครั้งความคิดเห็นในบางสิ่งบางอย่างอาจเป็นจริงได้

ทิพวรรณ เลิศวิทย์วรเทพ (2546 : 14) กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออก ด้านความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในด้านการพูด การเขียน โดยมีพื้นฐานความรู้จาก ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมเป็นหลักในการแสดงความคิดเห็น

วัชรภา ศรีสัจจะเลิศวาจา (2548 : 8) ได้สรุปความหมายของความคิดเห็นไว้ว่า
 ความคิดเห็น คือ ความเชื่อถือที่ไม่ได้ตั้งอยู่บนความแน่นอนหรือความรู้อันแท้จริงแต่จะตั้งอยู่
 ที่จิต ความเห็นและการลงความเห็นของแต่ละบุคคลที่เห็นว่าน่าจะเป็นจริงหรือน่าจะตรงตามที่
 คิดไว้

พจนานุกรม (ราชบัณฑิตยสถาน. 2542 : 246) ได้บัญญัติคำว่าความคิดเห็น ซึ่ง
 ตรงกับคำว่า Opinion ในภาษาอังกฤษ หมายถึง

1. ข้อพิจารณาเห็นว่าเป็นจริงจากการใช้ปัญญาความคิดประกอบ ถึงแม้
 ไม่ได้อาศัยหลักฐานพิสูจน์ยืนยันได้เสมอไปก็ตาม
2. ทักษะหรือประมาณการเกี่ยวกับปัญหา หรือประเด็นใดเป็นต้นหนึ่ง
3. คำแถลงที่ยอมรับนับถือกันว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญในหัวข้อปัญหาที่มีผู้นำมา
 ขอคำปรึกษา

คำว่า ความคิดเห็นมีความหมายใกล้เคียง มีกับคำว่า ทศนคติ ซึ่งมีคำอธิบายไว้
 คือแนวโน้มที่บุคคลได้รับมาหรือเรียนรู้มา และกลายเป็นแบบอย่างในการแสดง ปฏิกริยา
 สนับสนุน หรือเป็นปฏิบัติต่อบางสิ่งบางอย่าง หรือต่อบุคคลบางคน

พจนาน ชมเดือน (2540 : 190) ได้กล่าวไว้ว่า ความคิดเห็นในตัวบุคคลมาจากการ
 การได้พบเห็น ชุ้่นเคย ได้ยินหรือ ได้ฟัง พจนานุกรมจิตวิทยาและจิตวิทยาวิเคราะห์ ได้อธิบาย
 ความหมายของความคิดเห็นไว้ 3 ประการ คือ

1. ความคิดเห็นเป็นความเชื่อที่มีคนยึดถือ โดยปราศจากการพิจารณาด้วย
 อารมณ์หรือความต้องการและสามารถกลับมาทบทวนใหม่ ถ้าหากมีหลักฐานยืนยันที่น่าเชื่อถือ
 ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกด้วยท่าทางตามสภาพแวดล้อมในขณะนั้น ๆ มีความเป็นตัวเอ
 น้อยที่สุด ความคิดเห็นได้แยกตัวออกมาจากทัศนคติ ความคิดเห็นส่วนมากเป็นการแสดงออก
 ของความต้องการส่วนบุคคลมากกว่า ที่จะเป็ความเชื่อถือของคนทั่วไปแต่ไม่ว่าจะเป็นอิทธิพล
 ของสิ่งเร้า หรือด้วยตนเอง ความคิดเห็นก็เป็นการกล่าวถึงเรื่องราวที่นำไปสู่ความรู้ และ
 ความสามารถวัดเกี่ยวกับความเป็นจริงได้
2. ความคิดเห็นมีความหมายในตัวเองเป็นคำพูดทั่วไปที่อาจจะคำนึงถึง
 หรือไม่คำนึงถึงความถูกต้องก็ได้
3. ความคิดเห็นมีความหมายคล้ายกับทัศนคติ ความคิดเห็นมักจะได
 แสดงออกให้เห็นถึงทัศนคติ ความคิดเห็น และทัศนคตินี้มักจะใช้แทนกันได้โดยทั่วไปความ
 คิดเห็น ใช้กับงานที่ต้องใช้สมอง

สรุป ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกทางด้านความรู้สึกความเชื่อความนิยม การยอมรับ และการเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยอาศัยพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมเป็นเครื่องช่วยในการพิจารณา ความคิดเห็นมีความหมายที่แคบและตรงจุดกว่าทัศนคติ และมีการเปลี่ยนแปลงได้

2. การเกิดความคิดเห็น

ศักดิ์ สุนทรามณี (2531 : 56) กล่าวว่า ความคิดเห็นเกิดจากการเรียนรู้ และประสบการณ์ของบุคคลที่มีสิ่งหนึ่งสิ่งใด เกิดขึ้นได้ตามเงื่อนไข 4 ประการ คือ

1. กระบวนการเรียนรู้ที่ได้จากการเพิ่มพูนและบูรณาการของการตอบสนอง แนวความคิดต่าง ๆ เช่น ความคิดเห็นจากครอบครัว โรงเรียน ครู การเรียนการสอนอื่นๆ

2. ประสบการณ์ส่วนตัวขึ้นอยู่กับความแตกต่างของบุคคลซึ่งมีประสบการณ์ที่แตกต่างกันไป นอกจากประสบการณ์ ของคนจะสะสมขึ้นเรื่อย ๆ แล้วยังทำให้มีรูปแบบเป็นของตัวเอง ดังนั้นความคิดจึงเป็นเรื่องเฉพาะแต่ละบุคคลแล้วแต่พัฒนาการ และความเจริญเติบโตของคนนั้น ๆ

3. การเลียนแบบ การถ่ายทอดความคิดเห็นของคนบางคนได้มาจากการเลียนแบบความคิดเห็นของคนอื่นที่ตนเองเกิดความพอใจ หรือเกิดความชอบ เช่น พ่อแม่ ครู พี่น้อง คารา นักการเมือง และคนอื่น ๆ

4. อิทธิพลของกลุ่มสังคม คนยอมรับความคิดเห็นตามกลุ่มสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ตามสภาพแวดล้อม เช่น ความคิดเห็นต่อกลุ่มศาสนา สถาบันต่าง ๆ เป็นต้น

3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น

อนงค์ โตโพธิ์ไทย (2540 : 16) กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นมาจากปัจจัยหลายประการดังนี้

1. ปัจจัยทางพันธุกรรมและสรีระ คือ อวัยวะต่าง ๆ ของบุคคลที่ใช้รับรู้ ความผิดปกติของอวัยวะ ความบกพร่องของอวัยวะสัมผัส ซึ่งมีผลต่อความคิดเห็น ไม่ติดต่อบุคคลภายนอก

2. ประสบการณ์โดยตรงของบุคคล คือ บุคคลได้ประสบกับเหตุการณ์ด้วยตนเองการกระทำของตนเอง หรือได้พบเห็น การให้บุคคลมีความพึงใจ และเกิดความคิดต่อประสบการณ์เหล่านั้นต่างกัน

3. อิทธิพลของผู้ปกครอง คือ เมื่อบุคคลเป็นเด็ก ผู้ปกครองจะเป็นผู้ใกล้ชิด และให้ข้อมูลแก่เด็ก ได้มาก ซึ่งจะมีผลต่อพฤติกรรม และความคิดเห็นของเด็กด้วย

4. ทักษะความคิดเห็นของกลุ่ม คือ เมื่อบุคคลเจริญเติบโตย่อมมีกลุ่มและสังคม ดังนั้น ความคิดเห็นของกลุ่มเพื่อน กลุ่มอ้างอิง หรือการอบรมสั่งสอนของ โรงเรียน หน่วยงาน ที่มีความคิดเห็นที่เหมือน หรือแตกต่างกัน ย่อมมีผลต่อความคิดเห็นของบุคคลด้วย

5. สื่อสารมวลชน คือ สื่อต่าง ๆ ที่เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของเรา มากขึ้น ดังนั้นสื่อเหล่านี้ ซึ่งได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความคิดเห็นของบุคคล

พจนาน ชมเดือน (2540 : 24) ได้อธิบายขั้นตอนของขบวนการเปลี่ยนแปลง ทักษะและความคิดเห็นว่า ประกอบไปด้วยขั้นตอนต่าง ๆ 5 ขั้นตอน

1. การใส่ใจ การให้ความสนใจต่อสิ่งต่าง ๆ
2. การเข้าใจ การได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและเกิดความรู้
3. การมีสิ่งใหม่เกิดขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงสภาวะการณ่เกิดขึ้นจาก

สภาวะการณ่ปกติ

4. การเก็บเอาไว้ การเก็บข้อมูล ความรู้ ความเข้าใจ และความรู้สึเก็บเอาไว้
5. การกระทำ เป็นการแสดงพฤติกรรมออกมาให้ปรากฏแก่สาธารณชน

ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของทัศนคติจะเกิดขึ้นครบทุกขั้นตอน ช่วยการเปลี่ยนแปลง ความคิดเห็นจะเกิดขึ้นในขั้นตอนที่ 1-4 จากแนวคิดที่กล่าวมาจะเห็นว่า การเปลี่ยนแปลง ทัศนคติและความคิดเห็นนั้น มีลักษณะที่คล้ายคลึงกันประการหนึ่งก็คือ ก่อนที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงนั้น จะได้มีการรับข้อมูลใหม่ หรือข่าวสารใหม่ ๆ ซึ่งข้อมูลข่าวสารอาจมาจาก บุคคลอื่น หรือสื่อมวลชนต่าง ๆ นั้นเอง

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น ประกอบด้วยหลายปัจจัย เช่น ปัจจัยทางพันธุกรรมและสรีระ ประสาทการณ่โดยตรงของบุคคล อิทธิพลของผู้ปกครองทัศนคติ ความคิดเห็นของกลุ่ม หรือสื่อสารมวลชน เป็นต้น ซึ่งบุคคลนั้นสามารถที่จะมีความคิดเห็นที่ เหมือนกัน หรือแตกต่างกันออกไปได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ของแต่ละบุคคลซึ่งจะส่งผลต่อ การแสดงความคิดเห็นของบุคคลนั้นได้

4. วิธีวัดความคิดเห็น

ซาครอชนี (Zadrozny. 1959 ; อ้างถึงใน ทิพวรรณ เลิศวิทย์วรเทพ. 2546 : 28) การวัดความคิดเห็น โดยทั่วไปต้องมีส่วนประกอบ 3 อย่างคือ บุคคลที่จะถูกวัด สิ่งเร้า และการ

ตอบสนอง ซึ่งจะออกมาเป็น ระดับสูง – ต่ำ มาก – น้อย วิธีวัดความคิดเห็น โดยมากจะใช้การตอบแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ โดยให้ผู้ที่ตอบคำถามเลือกตอบตามแบบสอบถาม การใช้แบบสอบถามสำหรับการวัดความคิดเห็น ที่นิยมใช้กันมากที่สุดแบบหนึ่งคือ มาตรวัดแบบ Likert ออกแบบและสร้างโดย เรนิส ลิเคอร์ท (Rensis Likert) ซึ่งเป็นมาตรวัดแบบรวมคะแนน (Summated Rating Scales) แล้วหาค่าเฉลี่ย กระบวนการของการสร้างแบบสอบถาม เพื่อวัดความคิดเห็น โดยการสร้างขึ้นมาหลาย ๆ ข้อความให้ครอบคลุมหัวข้อที่จะศึกษา และกำหนดการให้คะแนน โดยใช้เกณฑ์ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ให้คะแนนช่วงความรู้สึกเท่า ๆ กัน เป็น 5 ช่วงแบบต่อเนื่อง ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วยเลย ๆ หรือไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้คะแนนเป็น 5, 4, 3, 2, 1 สำหรับข้อความทางบวก

ส่วนข้อความทางลบในระดับความคิดเห็นเดียวกันให้คะแนนเป็น 1, 2, 3, 4, 5 ผู้ที่ความคิดเห็นที่ดีต่อสิ่งใด ก็ย่อมจะมีโอกาสตอบเห็นด้วยกับข้อความที่สนับสนุนสิ่งนั้นมาก และโอกาสที่จะตอบเห็นด้วยกับข้อความที่สนับสนุนสิ่งนั้นมาก และ โอกาสที่จะตอบเห็นด้วยกับข้อความที่ต่อต้านสิ่งนั้นก็จะมีน้อย ในทำนองเดียวกันผู้ที่มีความคิดเห็นที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้น โอกาสที่จะเห็นด้วยกับข้อความที่สนับสนุนสิ่งนั้นก็จะมีน้อยและ โอกาสที่จะตอบเห็นด้วยกับข้อความที่ต่อต้านสิ่งนั้นก็จะมีมาก

กอบชัย ทวีสุขเสถียร (2545 : 9-10) ได้สรุปเกี่ยวกับเรื่องการวัดทัศนคติหรือความคิดเห็นไว้ว่ามีอยู่หลายวิธี ที่แพร่หลายมี 4 วิธี คือ

1. วิธีของเซอร์สโตน เป็นการสร้างมาตราวัดออกเป็นปริมาตรแล้วเปรียบเทียบตำแหน่งของความคิดเห็น หรือทัศนคติไปในทางเดียวกันและเสมือนว่าเป็น Scale ที่มีช่วงห่างเท่ากัน
2. วิธีกัตต์แมน เป็นวิธีวัดทัศนคติหรือความคิดเห็นในแนวเดียวกันหรือสามารถจัดอันดับของทัศนคติสูง – ต่ำ แบบเปรียบเทียบกันและกันได้จากต่ำ – สูงสุดและแสดงถึงการสะสมของความคิดเห็น
3. วิธีจำแนกเป็น S – D Scale เป็นวิธีวัดทัศนคติหรือความคิดเห็น โดยอาศัยคุณสมบัติที่มีความหมายตรงกันข้าม เช่น ดี – เลว ชยัน – จี้เกียจ เป็นต้น
4. วิธีวัดแบบลิเคิร์ต เป็นวิธีสร้างมาตรวัดทัศนคติที่นิยมแพร่หลาย เพราะเป็นวิธีสร้างมาตรวัดที่ง่าย ประหยัดเวลา ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถแสดงทัศนคติในทางที่

ชอบหรือไม่ชอบ โดยยึดอันดับที่ชอบหรือไม่ชอบซึ่งอาจมีคำตอบให้เลือก 5 และ 4 คำตอบและให้คะแนน 5 4 3 2 1 หรือ +2 + 1 0 -1 -2 เป็นต้น

จากแนวความคิดต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าแต่ละบุคคลให้แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นคล้ายคลึงกันและเป็นไปในทำนองเดียวกัน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ทำให้ความคิดเห็นของบุคคลแตกต่างกันออกไปเพราะแต่ละบุคคลย่อมได้รับมาแตกต่างกัน ซึ่งปัจจัยดังกล่าวสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยด้านคุณสมบัติประจำตัวของบุคคล เช่น สติปัญญา ความสามารถ พื้นฐานความรู้ หรือการศึกษาความเชื่อและสถานภาพ เป็นต้น

2. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคมและประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ซึ่งก่อให้เกิดการเรียนรู้ และสะสมจนกลายเป็นลักษณะของแต่ละบุคคล เช่น สิ่งแวดล้อม ครอบครัว เพื่อน ชุมชน สถานศึกษา สภาพแวดล้อม สื่อมวลชน ตลอดจนการพบปะสังสรรค์ติดต่อระหว่างบุคคล กลุ่มคน เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปแล้วความคิดเห็นเป็นการแสดงออกซึ่งความคิดเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยเฉพาะเท่านั้น ความคิดเห็นเป็นผลมาจากทัศนคติส่วนบุคคลความคิดเห็นเกี่ยวข้องกับคุณสมบัติประจำตัวของแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นคุณสมบัติประจำตัวที่แตกต่างกัน เช่น ประสบการณ์ ระดับการศึกษา ความสามารถในการติดต่อกันในสังคม อายุ เพศ เป็นต้น การวัดความคิดเห็น เป็นการวัดความคิดเห็นทั่วไป มีส่วนการประกอบ 3 อย่างคือ บุคคลที่จะถูกวัดสิ่งเร้า และการตอบสนอง ซึ่งจะออกมาเป็น ระดับสูง – ต่ำ มาก – น้อย วิธีวัดความคิดเห็นโดยมากจะใช้การตอบแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ โดยมากจะใช้การตอบแบบสอบถามและการตอบแบบสัมภาษณ์ เป็นต้น

แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำท้องถิ่นและบทบาทของนายกเทศมนตรี

1. ความหมายบทบาทของผู้นำ

เดซัคคี อังกลมเกลียว (2542 : 14) กล่าวถึงบทบาทของผู้นำหรือผู้บริหาร โดยสรุปว่า ผู้นำหรือหัวหน้างานจะเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ จะเป็นผู้กำหนดทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานบทบาทของผู้นำการเปลี่ยนแปลงนี้จึงได้แก่ การเป็นผู้เริ่มต้นหรือริเริ่มจากตัวผู้นำเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างและเป็นผู้ผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างจริงจังและสม่ำเสมอให้

การปรับปรุงการปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพและสุดท้ายผู้นำต้องมีบทบาทในการติดตามงานและประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ทราบว่างานนั้นเป็นไปตามแผนงานหรือไม่มีปัญหาอุปสรรคอย่างไร

เปลี่ยน พากเพียร (2547 : 22-23) ได้สรุปบทบาทของผู้นำไว้ 4 ประการ คือ

1. เป็นผู้แนะแนวทาง (Guide) เป็นผู้ให้คำแนะนำปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ความช่วยเหลือและวิเคราะห์ความต้องการของบุคคลในองค์กร และให้ข่าวสารแนะนำผู้ตามทั้งนี้ ความเชื่อถือในตัวผู้ตามจะอยู่ที่ความสามารถของผู้นำเอง

2. เป็นผู้นำสิ่งใหม่ (Initiator) เป็นผู้มีบทบาทในการริเริ่มทำสิ่งใหม่ ซึ่งช่วยให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้

3. เป็นผู้จัดการกิจกรรมขององค์กร (Promoter) เป็นผู้มีหน้าที่ในการก่อตั้งและบำรุงรักษาให้องค์กรยังคงอยู่ถาวรตลอดไปมากกว่าสมาชิกคนอื่น ๆ ในองค์กรเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในองค์กร ให้การสนับสนุนกิจกรรมของสมาชิกเป็นต้น

4. เป็นสัญลักษณ์ (Symbol) ผู้นำหรือผู้บริหารที่มีความเห็นอกเห็นใจตามและอุทิศตนเองในการทำงาน เมื่อเป็นที่ชื่นชมของบรรดาผู้ตามและถือว่าเขาเป็นแบบอย่างแล้ว ผู้นำก็จะเพิ่มความกระตือรือร้นและกระตุ้นให้ผู้ตามปฏิบัติตาม เมื่อผู้นำ ลดบทบาทสัญลักษณ์ลง ผู้ตามก็จะหัน ไปสนใจตนเองแทน ความเป็นสัญลักษณ์ก็จะเสื่อมไป

เจษฎา บุญมาโฮม (2546 : 185) กล่าวว่า ผู้นำ หมายถึง คนที่ได้รับการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการ ให้มีตำแหน่งเป็นหัวหน้า มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบต่อหน่วยงานหนึ่ง ๆ ในองค์กร

สมศักดิ์ ขาวลาภ (2544 : 13) กล่าวว่า ผู้นำ (Leader) กับ ภาวะผู้นำ (Leadership) เป็นการสองคนละคำกัน คำว่า ผู้นำมองเน้นที่ตัวบุคคล ส่วนคำว่าภาวะผู้นำมองเน้นที่คุณลักษณะในตัวบุคคลเราสามารถใช้นิยามของคำว่าผู้นำโดยอาศัยหลัก 3 ประการ สรุปได้ดังนี้

1. ผู้นำ คือ บุคคลใดบุคคลหนึ่งในกลุ่มคนหลาย ๆ คนที่มีอำนาจอิทธิพลหรือความสามารถในการจูงใจคนให้ปฏิบัติตามความคิดเห็น ความต้องการ หรือคำสั่งของเขาได้ ผู้นำมีอิทธิพลเหนือการปฏิบัติตนหรือพฤติกรรมของผู้อื่น คำว่า “ผู้อื่น” ในที่นี้ไม่ได้หมายความว่า “ผู้อื่น” ทุกคนในกลุ่มคนที่ผู้นำคนนั้นมีส่วนร่วม เพราะภาวะผู้นำมิได้เกิดขึ้นโดยอาศัยหลักการทั้งหมด หรือไม่ก็ไม่มีเลย แต่ภาวะผู้นำเกี่ยวกับความเป็นผู้นำมากหรือน้อย

เพียงใด มากกว่าปริมาณคนที่เขานำ คือ อยู่ที่ความมากน้อยของอำนาจอิทธิพล หรือความสามารถในการจูงใจคน

2. ผู้นำ คือ บุคคลที่มีอำนาจเหนือในการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคล

(Interpersonal relation) ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการ 2 ทาง (Two – way process) คือ ผู้นำมีอิทธิพลเหนือผู้ติดตามและในทำนองเดียวกัน บางคราวผู้ตามก็มีอิทธิพลเหนือผู้นำ ความเป็นผู้นำหรือภาวะผู้นำจึงเป็นผลรวมของเจตคติของสมาชิกในกลุ่มคนนั้นเอง งานวิจัยหลายเรื่องยืนยันว่า ผู้นำของกลุ่มคนที่มีเจตคตินิยมเผด็จการมักเผด็จการด้วย ส่วนผู้นำของกลุ่มคนที่มีเจตคตินิยมประชาธิปไตยก็มักเป็นคนที่มีความเป็นประชาธิปไตยด้วย

3. ผู้นำแตกต่างจากหัวหน้าหรือผู้บริหารคน 2 คนนี้อาจจะเป็นคน ๆ เดียวกัน ได้ แต่ไม่จำเป็นเสมอไป หัวหน้าหรือผู้บริหารหลายคนมีอำนาจหน้าที่โดยตำแหน่ง แต่อาจไม่ใช่ผู้นำที่แท้จริงของกลุ่มผู้นำที่แท้จริง อาจเป็นคนอื่นซึ่งไม่ใช่หัวหน้าหรือผู้บริหารแต่เขามีอำนาจมีอิทธิพลและมีความสามารถในการจูงใจคนให้ประพฤติหรือปฏิบัติ ตามความคิดเห็นความต้องการหรือตามคำสั่งของเขาได้ทั้ง ๆ ที่เขาไม่ได้มีอำนาจโดยตำแหน่งใด ๆ ทั้งสิ้น

ชิตยา สุวรรณชฎ (2540 : 43) ได้สรุปฐานะตำแหน่งและบทบาททางสังคมไว้ดังนี้

1. มีฐานะตำแหน่งอยู่จริงในทุกสังคม และมีอยู่ก่อนตัวคนเข้าไปครองตำแหน่ง
2. มีบทบาทที่ควรจะเป็น (Ought – To – Be – Role) ประจำอยู่ในแต่ละตำแหน่ง
3. วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีในสังคมนั้น ๆ เป็นส่วนหนึ่งซึ่งสำคัญในการกำหนดฐานะตำแหน่งและบทบาทที่ควรจะเป็น
4. การที่คนเราจะทราบถึงฐานะตำแหน่งและบทบาทนั้น ได้มาจากสังคมนั้นในสังคมนั้น
5. บทบาทที่ควรจะเป็นนั้นไม่แน่นอนเสมอว่าจะเหมือนกับพฤติกรรมนั้น ๆ ของคน ที่ครองฐานะตำแหน่งนั้น เพราะพฤติกรรมจริง ๆ นั้นเป็นผลของปฏิกิริยาของคน ที่ครองฐานะตำแหน่งที่มีบทบาทที่ควรจะเป็น บุคลิกภาพของตนเองและบุคลิกภาพของผู้อื่นที่เข้ามาร่วมในพฤติกรรมและเครื่องกระตุ้น (Stimulus) ที่มีอยู่ในเวลาและสถานที่ที่เกิดการติดต่อทางสังคม

สรุป บทบาทของผู้นำ หมายถึง แบบอย่างแห่งพฤติกรรม และสิ่งที่ปรากฏให้เห็นและชี้หรือแสดงถึงความดี หรือลักษณะประจำของบุคคลในส่วนที่เกี่ยวกับลักษณะการใช้ อิทธิพล หรือความสามารถในการจูงใจให้ผู้ร่วมงานร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

2. บทบาทของผู้นำท้องถิ่น

สมศักดิ์ ขาวลาภ (2544 : 13) กล่าวว่า ผู้นำ (Leader) กับ ภาวะผู้นำมองเห็นที่ คุณลักษณะในตัวบุคคล เราสามารถให้คำนิยามของคำว่า ผู้นำ ได้โดยอาศัยหลักดังนี้คือ

1. ผู้นำ คือ บุคคลในบุคคลหนึ่งในกลุ่มคนหลาย ๆ คนที่มีอำนาจอิทธิพล หรือความสามารถในการจูงใจคนให้ปฏิบัติตามความคิดเห็นความต้องการ หรือคำสั่งของเขา ได้ ผู้นำมีอิทธิพลเหนือการปฏิบัติตนหรือพฤติกรรมของผู้อื่น คำว่า “ผู้อื่น” ในที่นี้ไม่ได้ หมายความว่า “ผู้อื่น” ทุกคนในกลุ่มคนที่ผู้นำคนนั้นมีส่วนร่วม เพราะภาวะผู้นำมิได้เกิดขึ้น โดยอาศัยหลักการทั้งหมด หรือไม่กี่ไม่มีเลย แต่ภาวะผู้นำเกี่ยวกับความเป็นผู้นำมากหรือน้อย เพียงใด มากกว่าปริมาณคนที่เขานำ คือ อยู่ที่ความมากน้อยของอิทธิพลหรือการจูงใจคน

2. ผู้นำ คือ บุคคลที่มีอำนาจเหนือในการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Relation) ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการ 2 ทาง (Two-way Process) คือ ผู้นำมี อิทธิพลเหนือผู้ตามและในทำนองเดียวกัน บางคราวผู้ตามก็มีอิทธิพลเหนือผู้นำ ความเป็นผู้นำ หรือภาวะผู้นำจึงเป็นผลรวมของเจตคติของสมาชิกในกลุ่มคนนั่นเอง งานวิจัยหลายเรื่องยืนยัน ว่า ผู้นำของกลุ่มคนที่มีเจตคตินิยมเผด็จการมักเป็นเผด็จการด้วย ส่วนผู้นำของกลุ่มคนที่มี เจตคตินิยมประชาธิปไตยก็มักเป็นคนที่มีความเป็นประชาธิปไตยด้วย

สมชัย รักวิจิตร (2541 : 12) มุ่งศึกษาว่าใครเป็นผู้นำที่แท้จริงในระดับหมู่บ้าน และบทบาทที่ผู้นำในหมู่บ้าน ควรมีในการพัฒนาและรักษาความมั่นคงปลอดภัยของหมู่บ้าน อย่างไร โดยใช้วิธีการแบบสังคมมิติ และพบว่าบุคคลที่ชาวบ้านยึดถือว่าเป็นผู้นำของเขาได้ต้อง เป็นผู้พิสูจน์ตัวเองว่า เป็นผู้ที่ชาวบ้านสมควรจะให้ความไว้วางใจ เป็นผู้ที่มีความสนใจใน กิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้าน เป็นผู้ที่เต็มใจและมีขีดความสามารถที่จะอุทิศประโยชน์ได้มาก เพื่อให้เกิดผลดีกับส่วนรวม และยังพบว่า เพศชาย ได้รับเลือกเป็นผู้นำในหมู่บ้านมากกว่า เพศหญิงและผู้นำมักจะมีช่วงอายุระหว่าง 33 – 47 ปี มีฐานะทางเศรษฐกิจดี มีตำแหน่งหน้าที่ใน หมู่บ้านมีการศึกษา มีความรู้ความชำนาญในเทคนิคบางอย่างตลอดจนมีความกระตือรือร้น

มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงรวมทั้งมีความคิดริเริ่มในอะไรใหม่ ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการพัฒนาและปรับปรุงหมู่บ้าน

กิติ ตยัคคานนท์ (2543 : 21) ได้ให้ความหมายว่า ผู้นำ คือ บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้ง หรือ ได้รับการขอยกย่องขึ้นเป็นหัวหน้า และเป็นผู้ตัดสินใจ เนื่องจากเป็นผู้ที่มีความสามารถในการปกครองบังคับบัญชา และจะพาผู้ใต้บังคับบัญชาหรือหมู่ชนไปในทางดีหรือทางชั่วก็ได้

การแบ่งประเภทของผู้นำชุมชน สามารถแบ่งได้ถึง 8 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ

1. การแบ่งตามสถานะในชุมชน ได้แก่ ผู้นำที่เป็นทางการ และผู้นำที่ไม่เป็นทางการ
2. การแบ่งผู้นำตามความสามารถเฉพาะตัวของผู้นำ ได้แก่ ผู้นำทางความคิด ผู้นำทางศีลธรรม ผู้นำทางด้านอาชีพ ผู้นำทางการพูด ผู้นำที่สามารถประยุกต์งานราชการเข้ากับเป้าหมายเพื่อชาวบ้านได้ และผู้นำทางการประสานทรัพยากรภายในและภายนอกชุมชน
3. การแบ่งผู้นำตามลักษณะการปฏิบัติงาน ได้แก่ ผู้นำตามกฎหมาย ผู้นำที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะ และผู้นำในลักษณะที่เป็นสัญลักษณ์
4. การแบ่งผู้นำตามลักษณะของพฤติกรรม ได้แก่ ผู้นำที่มุ่งแต่งงานเป็นสำคัญ และผู้นำที่ตระหนักถึงผลงานและความพอใจของทุกฝ่าย
5. การแบ่งผู้นำตามลักษณะการบริหารงาน ได้แก่ ผู้นำแบบอัตตารูปไทย ผู้นำแบบเสรี และผู้นำแบบประชาธิปไตย
6. การแบ่งผู้นำตามทฤษฎี 3 มิติของเร็ดคิต ได้แก่ ผู้นำแบบเอาเกณฑ์ ผู้นำแบบเอางาน ผู้นำแบบสัมพันธ์ และผู้นำแบบประสาน
7. การแบ่งผู้นำโดยคำนึงถึงสถาบันสังคม ได้แก่ ผู้นำในระบบเศรษฐกิจ ผู้นำในระบบเครือญาติ ผู้นำในระบบการปกครอง ผู้นำในระบบศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรม และผู้นำในระบบการศึกษา
8. การแบ่งประเภทผู้นำตามลักษณะของการเกิดผู้นำ ได้แก่ ผู้นำที่เกิดจากการพัฒนาชุมชน และผู้นำการต่อสู้

การแบ่งประเภทของผู้นำชุมชนทั้งถื่น จะแบ่งได้ 2 ประเภท ผู้นำที่เป็นทางการ ได้แก่ คณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน ตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ครู ซึ่งได้รับการแต่งตั้งเป็นทางการ และนำที่ไม่เป็นทางการ ได้แก่ ผู้มีอายุ ผู้ที่มีความรู้ดี ข้าราชการบำนาญ ผู้มีฐานะดี

สรุปได้ว่า ผู้นำ หมายถึง ผู้นำท้องถิ่น ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม มีจุดมุ่งหมายในการทำงาน มีเป้าประสงค์ อันเป็นคุณสมบัติภายในตัวรวมทั้งมีความสามารถที่จะใช้ความรู้นั้นในการปฏิบัติงาน

3. บทบาทของนายกเทศมนตรี

พิทักษ์ บุญเสริม (2551 : 6-8) กล่าวว่า บทบาทของนายกเทศมนตรีในการบริหารงาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รูปแบบของเทศบาลนั้น นายกเทศมนตรี เป็นหัวหน้าฝ่ายการเมือง และการบริหาร นายกเทศบาลตรี มีบทบาทหลายอย่าง เช่น บทบาทตามระเบียบข้อบังคับ กฎหมายบ้านเมืองกำหนด บทบาทตามจารีตประเพณีของท้องถิ่น ซึ่งบทบาทของนายกเทศมนตรี พอจำแนก ได้ดังนี้คือ

1. บทบาทของนายกเทศมนตรีในการบริหารงานเทศมนตรีมีหน้าที่ดังนี้

1.1 มีหน้าที่ในการวางแผนนโยบายในการบริหารงานของนายกเทศมนตรี

จึงเป็นหัวหน้าในการบริหารงานและเป็นผู้กำหนดนโยบายในการบริหารงานของเทศบาล เพราะการดำเนินงานต่างๆของเทศบาลนั้น จำเป็นต้องมี โครงการเป้าหมายตลอดจนวัตถุประสงค์ในการบริหารไว้ด้วย เมื่อเป็นเช่นนี้ หน้าที่อันสำคัญของนายกเทศมนตรีก็ได้แก่ การกำหนดนโยบายในการบริหารเทศบาล ส่วนวิธีการในการพิจารณากำหนดนโยบายในการบริหารนั้น อาจได้รับการแนะนำ ข้อคิดเห็นจากสมาชิกสภาเทศบาล หรือปลัดเทศบาลหรือพนักงานเทศบาลตำแหน่งอื่น ตลอดจนบุคคลภายนอกที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารเทศบาล เมื่อนายกเทศมนตรีได้พิจารณากำหนดนโยบายแล้วก็เสนอให้สภาเทศบาลให้ความเห็นชอบ

1.2 หน้าที่ในการปฏิบัติการให้เป็นไปตามนโยบาย เมื่อสภาเทศบาลได้ให้ความเห็นชอบแล้ว เป็นหน้าที่ของนายกเทศมนตรีจะต้องนำนโยบายนั้นมาปฏิบัติให้บังเกิดผลดีที่สุด และให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานซึ่งโดยปกติแล้ว นายกเทศมนตรีจะเป็นผู้มอบหมายให้พนักงานเทศบาลเป็นผู้ดำเนินนโยบายที่ตนวางไว้แล้ว ไปปฏิบัติตามการที่นายกเทศมนตรีมีหน้าที่ควบคุมให้การปฏิบัติงานของเทศบาลเป็นไปตามเป้าหมายแห่งนโยบายนี้ นายกเทศมนตรีจึงต้องมีเจ้าหน้าที่คอยช่วยเหลือ มีอำนาจในการบรรจุ แต่งตั้ง โยกย้าย เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจในการบังคับบัญชาบรรดาเจ้าหน้าที่ในหน่วยงาน รวมทั้งมีหน้าที่ที่จะต้องชี้แจงนโยบาย หรืออธิบายข้อซักถามเกี่ยวกับการบริหารงานของเจ้าหน้าที่ตามนโยบายนั้นแก่ฝ่ายสภาเทศบาล เป็นต้น

1.3 หน้าที่ในการจัดทำงบประมาณหน้าที่ในการจัดทำ งบประมาณนี้ นับได้ว่าเป็นหน้าที่อันสำคัญยิ่งของนายกเทศมนตรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบบการบริหารงาน

ของไทย ทั้งนี้ในการที่นายกเทศมนตรีต้องเป็นผู้นำ ในการบริหารงานเทศบาล ในการพิจารณา วางโครงการนโยบายนั้น ก็ต้องสอดคล้องกับการจัดงบประมาณ เพราะว่าแม้มีโครงการหรือนโยบายที่ดีแล้ว แต่ไม่มีเงินในโครงการนั้น ๆ ก็ไม่มีทางจะประสบผลสำเร็จได้ฉะนั้นการ กำหนดงบประมาณจึงเป็นเรื่องสำคัญยิ่งเทศบาล ทั้งนี้ เพราะว่า งบประมาณนั้นเป็นแผนการ จัดสรรเงินที่สำคัญของเทศบาล โดยรวบรวมรายได้ที่คาดว่าจะได้รับ และรายจ่ายที่ประมาณว่า จะใช้จ่าย หรืออีกนัยหนึ่งก็หมายถึงการกำหนดงานที่จะจัดทำ และวิธีการที่จะใช้จ่ายในงานนั้น คั้งนั้น งบประมาณจึงมิใช่มีความหมายเฉพาะแต่การแสดงรายการเงินรับเงินจ่ายเท่านั้น แต่ถือ ว่าเป็นแผนการบริหารงานของเทศบาลในรอบปีหนึ่ง

2. บทบาทในฐานะตัวแทนของประชาชน เช่น มีหน้าที่ในฐานะตัวแทนของ ประชาชน นายกเทศมนตรีจะต้องมีความใกล้ชิดกับประชาชน เข้าหาประชาชนในโอกาสต่าง ๆ ได้แก่ การออกเยี่ยมเยียนไปงานรับเชิญใน โอกาสต่าง ๆ เพื่อจะได้ทำความรู้จักประชาชนทุก สาขาอาชีพ รู้ทุกข์สุข ความต้องการต่าง ๆ ของประชาชน ตลอดจนจะได้รับทราบข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์แก่ท้องถิ่นอย่างจริงจัง การเป็นผู้นำในการทำ ประโยชน์แก่ท้องถิ่น การไกล่เกลี่ยกรณีพิพาท บทบาทของคณะเทศมนตรีในฐานะตัวแทนของ ประชาชน จึงถือได้ว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะต้องดำเนินการต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับปัญหาความ ต้องการของประชาชนนั่นเองจากการศึกษาแนวคิดบทบาทหน้าที่ของนายกเทศมนตรีใน รูปแบบการปกครองแบบเทศบาลซึ่งเป็นตำแหน่งหรือสถานภาพหนึ่งในสังคมที่ต้องมีหน้าที่ รับผิดชอบที่ติดอยู่กับตำแหน่งหรือสถานภาพนั้น ๆ ดังกล่าวแล้วข้างต้น ซึ่งในการศึกษาวิจัยใน ครั้งนี้ได้ นำ มาเป็นกรอบในการกำหนดบทบาท คือ หน้าที่ที่ควรปฏิบัติในตำแหน่ง นายกเทศมนตรีในด้านการบริหาร คือ การกำหนดนโยบาย การวางแผนการควบคุมกำกับดูแล การดำเนินงานของเทศบาล และการจัดทำงบประมาณตามกฎหมายกำหนดไว้

3. บทบาทหน้าที่ตามกฎหมายกำหนด คือ มีหน้าที่ในฐานะหัวหน้าส่วน ราชการที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายเป็น ไปตามแผนพัฒนาของเทศบาลที่ได้กำหนดไว้

สรุป แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของนายกเทศมนตรี เป็นบทบาทหน้าที่หนึ่งของ ผู้นำท้องถิ่น ตามการกระจายอำนาจการปกครอง โดยมีหน้าที่ เช่น บทบาท หน้าที่ในการ บริหารเทศบาล และบทบาทในฐานะตัวแทนของประชาชน เป็นต้น

จากนักวิชาการ ตลอดทั้งแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้ศึกษาได้ นำมาบูรณาการ โดยใช้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับ การจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล ตามหลักกฎหมาย แผนพัฒนาเทศบาลในพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 12 พ.ศ.

2546 เป็นกรอบแนวคิดหลักในการศึกษาครั้งนี้ (แผนพัฒนาเทศบาลคงถึงประจำปีงบประมาณ 2553. 2553 : 8-10)

สรุป ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของนายกเทศมนตรีตำบลคงถึง อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลคงถึง อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีต่อบทบาทในการบริหารงานของนายกเทศมนตรีตำบลคงถึงใน 7 ด้าน คือ

1. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน หมายถึง นายกเทศมนตรีมีบทบาท เช่น การบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และการระบายน้ำ ให้สามารถใช้งานได้ และพัฒนาสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา ภายในหมู่บ้านให้ใช้งานได้ เป็นต้น
2. ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต หมายถึง นายกเทศมนตรีมีบทบาท เช่น ส่งเสริมกีฬา และการออกกำลังกายให้แก่ประชาชนทุกคนในชุมชน และมีมาตรการป้องกัน และระงับโรคติดต่อภายในชุมชน เช่น โรคเอดส์ โรคติดต่อร้ายแรงอื่น ๆ เป็นต้น
3. ด้านจัดระเบียบชุมชน สังคมและรักษาความสงบเรียบร้อย หมายถึง นายกเทศมนตรีมีบทบาท เช่น จัดให้มีการฝึกอบรมการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในชุมชน และสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยภายในชุมชน เป็นต้น
4. ด้านการลงทุน พาณิชยกรรม และการท่องเที่ยว หมายถึง นายกเทศมนตรีมีบทบาท เช่น ปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว และสถานที่สำคัญภายในชุมชน และปรับปรุงตลาดสด ให้มีความสะอาด ปลอดภัยและถูกสุขอนามัย เป็นต้น
5. ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง นายกเทศมนตรีมีบทบาท เช่น สนับสนุนบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม และสนับสนุนให้เด็กและเยาวชน รู้จักอนุรักษ์ทรัพยากร ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของชุมชน เป็นต้น
6. ด้านการศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง นายกเทศมนตรีมีบทบาท เช่น ทำนุบำรุงศาสนา บูรณปฏิสังขรณ์ โบรณ วิหาร ภูมิจึงษ์ ที่ชำรุดทรุดโทรม ให้สามารถใช้งานได้ และสนับสนุนให้ประชาชนเข้าวัดฟังธรรมในวันสำคัญทางศาสนา เช่น วัดเข้าพรรษา วันมาฆบูชา วันอาสาฬหบูชา วันพระ เป็นต้น
7. ด้านการบริหารจัดการและสนับสนุนการปฏิบัติการกิจของส่วนราชการ หมายถึง นายกเทศมนตรีมีบทบาท เช่น สนับสนุน โครงการของรัฐบาล เช่น โครงการ

ชุมชนพอเพียง และสนับสนุน โครงการแจกเบี้ยยังชีพให้แก่ ผู้สูงอายุที่มีอายุครบ 60 ปีบริบูรณ์
ทุกคน เป็นต้น

แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล

1. แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการปกครอง

ได้มีนักวิชาการหลายท่าน ให้ความหมายของการกระจายอำนาจการปกครอง
ดังนี้คือ

โกวิท พวงงาม (2546 : 29) กล่าวว่า คำว่าการกระจายอำนาจหรือการอำนาจ
ทางการปกครอง (Decentralization) เป็นวิธีการอย่างหนึ่งในการปกครองประเทศกล่าวคือการ
ที่รัฐบาลมีหน้าที่รับผิดชอบในการปกครองประเทศ จำเป็นที่รัฐบาลต้องใช้จ่ายเงินงบประมาณ
เป็นจำนวนมาก ต้องดูแลให้ทั่วถึง สร้างสรรค์ความเจริญให้กับชุมชนและท้องถิ่นต่าง ๆ แต่
เนื่องจากรัฐมีพื้นที่กว้างขวาง การดูแลไม่ทั่วถึง การพัฒนามีความล่าช้า ไม่สามารถสนองตอบ
กับความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึงและเพียงพอ และเปิด โอกาสให้ประชาชนเข้ามามี
ส่วนร่วมในทางการเมืองการปกครอง ตามระบอบประชาธิปไตย รัฐบาลจึงต้องแบ่งเบภาระ
ของตนเอง โดยการสร้างกลไกหรือหน่วยการปกครองให้กระจายไปตามชุมชนต่าง ๆ อย่าง
ทั่วถึง ทั้งนี้เพื่อดำเนินการปกครองให้ทั่วถึงและเกิดผลดีแก่ประชาชนการแบ่งเบภาระดังกล่าว
เป็นเหตุให้เกิดรูปแบบหรือวิธีการในทางการเมืองการปกครองขึ้น เรียกว่า “การกระจายอำนาจหรือการ
กระจายอำนาจทางการเมืองการปกครอง” การกระจายอำนาจทางการเมืองการปกครองพิจารณาได้เป็น 2 วิธี คือ

1. การแบ่งอำนาจทางการเมืองการปกครอง (Decentralization) เป็นวิธีการเบื้องต้น

ของการกระจายอำนาจทางการเมืองการปกครอง โดยยังมีการสงวนอำนาจรัฐบาลกลางอยู่กระจาย
อำนาจหรือแบ่งอำนาจเฉพาะการบริหารเท่านั้น เช่น การมอบอำนาจในการใช้ดุลยพินิจในการ
ตัดสินใจ จากรัฐบาลกลางไปให้เจ้าหน้าที่ในส่วนภูมิภาคหรือเขตพื้นที่ต่าง ๆ ปฏิบัติตาม
นโยบายของรัฐบาล การแบ่งอำนาจทางการเมืองการปกครองดังกล่าวเจ้าหน้าที่ที่ไปประจำอยู่ ณ เขต
พื้นที่ต่าง ๆ ก็คือข้าราชการที่ได้รับการแต่งตั้งและถูกควบคุมให้อยู่ภายใต้อำนาจของรัฐบาล
นั่นเอง นอกจากนั้นในการบริหารหรือดำเนินการก็เป็นการบริหารตามนโยบายหรือคำสั่งของ
รัฐบาลกลาง โดยรัฐบาลกลางเป็นผู้พิจารณาแต่งตั้งและจัดสรรงบประมาณ การแบ่งอำนาจ
ทางการเมืองการปกครองแบบนี้จะเกิดระบบการปกครองท้องถิ่นขึ้นได้เหมือนกัน แต่เป็นการปกครอง

ท้องถิ่นที่เรียกว่า Local State Government หรืออาจเรียกว่า การปกครองท้องถิ่น โดยราชการ เช่น รูปแบบการปกครองจังหวัด อำเภอ ของประเทศไทยในปัจจุบัน

2. การมอบอำนาจให้ท้องถิ่นปกครองตนเอง (Devolution) เป็นขั้นตอนของการกระจายอำนาจทางการปกครองหรือที่เรียกว่า Decentralization ซึ่งมุ่งถึงการมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ได้ปกครองตนเองอย่างแท้จริง เป็นระบบการกระจายอำนาจการบริหาร และการบริหารการกระจายอำนาจทางการเมือง การกระจายอำนาจในลักษณะดังกล่าวนี้ เป็นการให้ประชาชนเลือกตั้งตัวแทนเข้าไปปกครอง มีอำนาจการกำหนดนโยบาย อำนาจในการเก็บรายได้และอำนาจในการออกกฎข้อบังคับของท้องถิ่น เป็นต้น ซึ่งนับว่าเป็นการกระจายอำนาจที่มุ่งประสงค์จะให้ประชาชนมีบทบาทในการปกครองตนเองอย่างแท้จริง และหลักการมอบอำนาจ เช่นนี้จะเกิดระบบการปกครองท้องถิ่นที่เรียกว่า (Local State Government) หรือที่เรียกว่าการปกครองท้องถิ่น โดยประชาชน การปกครอง ท้องถิ่นในลักษณะที่กล่าวนี้ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เมืองพัทยา และกรุงเทพมหานคร เป็นต้น

วรชินทร์ สุวรรณชัยรบ (2549 : 9 – 12) ได้สรุปลักษณะการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นและความจำเป็นในการจัดการปกครองท้องถิ่นไว้ดังนี้

1. ลักษณะการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ในระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทย มีการแบ่งลักษณะการบริหารราชการออกเป็น 3 ส่วน คือ การบริหารราชการส่วนกลาง การบริหารราชการส่วนภูมิภาคและการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น การบริหารส่วนท้องถิ่น คือ กิจการงานบางประการที่รัฐมอบหมายให้หน่วยงานส่วนท้องถิ่นรับไปบริหารงานเอง ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 มาตรา 69 บัญญัติไว้ว่า “ท้องถิ่นใดที่เห็นสมควรจัดให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นให้จัดระเบียบการปกครองเป็นราชการส่วนท้องถิ่น” ลักษณะของการมอบอำนาจให้ประชาชนปกครองให้ช่วยกันคิดริเริ่มหรือตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ส่วนได้ส่วนเสียของตนนี้เป็นลักษณะของการกระจายอำนาจ (Decentralization) ลักษณะนี้ทำให้เกิดมีการปกครองตนเองและความเป็นอิสระในการบริหารงานแต่ก็ยังคงอยู่ภายใต้การควบคุมกำกับดูแลของรัฐตามสมควร เนื่องจากส่วนท้องถิ่นเป็นงานเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นและมีเจตนาจะให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานให้มากขึ้น ดังนั้นการจัดรูปแบบขององค์การบริหารงานต่าง ๆ จึงแตกต่างไปจากการบริหารราชการที่คล้ายคลึงกับรูปแบบการปกครองประเทศ คือให้มีฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ

2. ความจำเป็นในการจัดการปกครองท้องถิ่น ในสังคมใดก็ตาม โดยเฉพาะ สังคมประชาธิปไตย การสนับสนุนของประชาชนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่งและวิธีการหนึ่งที่สำคัญสำหรับระบอบประชาธิปไตย คือ การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอแนะความต้องการในการเลือกตัวแทนของตนเพื่อดำเนินการ ถึงแม้ว่ารัฐบาลในแต่ละประเทศจะมีแนวโน้มในการกระชับและรวมอำนาจการปกครองสู่ศูนย์กลางเพื่อประโยชน์ในแง่เสถียรภาพความมั่นคง หรือโอกาสพัฒนาเศรษฐกิจสังคมโดยส่วนรวมก็ตาม แต่โดยที่การรวมอำนาจในลักษณะเช่นนี้ ไม่เพียงพอต่อการตอบสนองความต้องการด้านต่าง ๆ ของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความต้องการระดับท้องถิ่น ได้อย่างครอบคลุมบางส่วน ขณะเดียวกันรัฐบาลกลางก็จำเป็นต้องจัดให้มีการกระจายความรับผิดชอบและอำนาจในการปกครองตนเองให้แก่ท้องถิ่นด้วย

3. ความหมายของการปกครองท้องถิ่น การปกครองท้องถิ่นเป็นผลที่เกิดจากความจำเป็นของรัฐบาลในการกระจายอำนาจการปกครองบางส่วน โดยให้ท้องถิ่นดำเนินการบางอย่างได้ด้วยตนเอง เพื่อประโยชน์ของท้องถิ่นเอง การปกครองท้องถิ่นจึงมิใช่การปกครองโดยอิสระอย่างสิ้นเชิงหรือมิใช่การปกครองที่เกิดจากสิทธิของชุมชนท้องถิ่น แต่เป็นผลที่เกิดจากรัฐเป็นผู้ให้การปกครองท้องถิ่น

สรุป การกระจายอำนาจหมายถึงการกระจายอำนาจทางการปกครองให้แก่ประชาชน เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชน มีส่วนร่วมในทางการเมืองการปกครอง ตามระบอบประชาธิปไตย ทั้งนี้เพื่อดำเนินการปกครองให้ทั่วถึงและเกิดผลดีแก่ประชาชน เป็นการแบ่งเบาระบบการปกครองของรัฐบาลกลาง

2. หลักการกระจายอำนาจ

มีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ คือ (สถาบันดำรงราชานุภาพ. 2539 : 12)

1. หลักมีความเป็นนิติบุคคล การกระจายอำนาจการปกครองนั้น จะต้องมีการเป็นนิติบุคคลต่างหากจากองค์การของรัฐบาลกลาง การมีองค์การเป็นนิติบุคคลต่างหากนี้ ก็เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของตน องค์การเหล่านี้จะต้องมีงบประมาณทรัพย์สิน หนี้สิน และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเป็นของตนเอง

2. หลักมีอำนาจอิสระในการบริหารงาน ความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่เป็นหลักการที่สำคัญประการหนึ่งของการกระจายอำนาจการปกครอง เพราะหากองค์การนั้นไม่มีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ที่จะต้องรอคำสั่งจากรัฐบาลกลางอยู่เสมอ องค์การเช่นนี้ก็จะมิได้มีลักษณะไม่ผิดไปจากหน่วยการปกครองส่วนภูมิภาค ซึ่งมีฐานะเป็นตัวแทนของรัฐบาลกลางที่ประจำอยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ องค์การปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอิสระใน

การปฏิบัติการกิจตนเอง ตลอดจนมีอิสระพอสมควรในการกำหนดนโยบายหรือการตัดสินใจ ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ แต่มีข้อสังเกตว่า อำนาจอิสระขององค์กรปกครองท้องถิ่น จะต้องไม่พอสบครวไม่มากจนเกินไป (Unit and Sovereignty) ของประเทศหรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง องค์กรปกครองท้องถิ่นมิใช่สถาบันการเมืองที่มีอำนาจอธิปไตยเป็นของตนเองหากแต่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายกำหนดให้ และมีองค์กรที่จำเป็นสำหรับหน้าที่ทางด้านนิติบัญญัติและ บริหารกิจการมอันเป็นหน้าที่ของตนเท่านั้น

3. หลักประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการเลือกผู้บริหารและผู้ที่ทำหน้าที่นิติบัญญัติ การมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองของประชาชนนั้น อาจทำได้หลายระดับแล้วแต่ความสามารถและความสนใจของประชาชนในท้องถิ่นนั้นเป็นสำคัญ เช่น ประชาชนบางคนอาจมีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์กรปกครองท้องถิ่นมากกว่านั้น ถึงกับสมัครเข้ารับเลือกตั้งเป็นตัวแทนของประชาชน เพื่อให้ได้มีโอกาสเข้ามามีบทบาทในการ ดำเนินกิจกรรมอันเป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยตนเองก็อาจจะทำได้

4. หลักมีงบประมาณของตนเอง องค์กรปกครองท้องถิ่น ต้องมีอำนาจในการจัดเก็บและบริหารรายได้ด้วยตนเองนี้ เป็นการมอบอำนาจการตัดสินใจให้องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นทั้งหมดตั้งแต่การวางแผนปฏิบัติงาน การจัดเก็บรายได้ การบริหาร และการบริการ ประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

สรุป หลักการกระจายอำนาจมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการคือ มีความเป็นนิติ บุคคลมีอำนาจอิสระในการบริหารงาน ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการเลือกผู้บริหาร และผู้ทำหน้าที่นิติบัญญัติ และการมีงบประมาณเป็นของตนเอง

3. แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น

ได้มีนักวิชาการหลายท่าน ได้ให้ความหมายด้านการปกครองท้องถิ่น ไว้ดังนี้ ชวงศ์ ฉายะบุตร (2539 : 20) สรุปหลักการปกครองท้องถิ่นได้ในสาระสำคัญ ดังนี้

1. การปกครองของชุมชนหนึ่ง ซึ่งชุมชนเหล่านั้นอาจมีความแตกต่างกันใน ด้านความเจริญ จำนวนประชากรหรือขนาดของพื้นที่ เช่น หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นของ ไทย จัดเป็น องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบลกรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา

2. หน่วยงานปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอิสระ (Autonomy) ในการ ปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสม กล่าวคืออำนาจของหน่วยงานปกครองท้องถิ่น จะต้องมิ

ขอบเขตพอควรเพื่อเกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริง หากมีอำนาจมากเกินไปไม่มีขอบเขต หน่วยการปกครองท้องถิ่น ก็จะกลายสภาพเป็นรัฐอธิปไตย เป็นผลเสียต่อความมั่นคงของรัฐบาล อำนาจของท้องถิ่นนี้มีขอบเขตที่แตกต่างกันออกไปลักษณะความเจริญ และความสามารถของประชาชนในท้องถิ่นนั้นเป็นสำคัญรวมทั้งนโยบายของรัฐบาลในการพิจารณาการกระจายอำนาจให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นระดับใดจึงจะเหมาะสม

3. หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีสิทธิตามกฎหมาย ที่จะดำเนินการปกครองตนเอง

4. มีองค์กรที่จำเป็นในการบริหารและการปกครองตนเอง องค์กรที่จำเป็นของท้องถิ่น จัดแบ่งเป็นสองฝ่าย คือองค์กรฝ่ายบริหาร และองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ

อรนุช นิยะ โมสดี (2547 : 7-8) ได้ให้ความหมายว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึงการปกครองในรูปลักษณะการกระจายอำนาจบางอย่างซึ่งรัฐได้รับมอบหมายให้ท้องถิ่นทำกันเอง เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมี โอกาสปกครองและบริหารงานท้องถิ่นด้วยตนเองเพื่อสนองความต้องการส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ให้งานดำเนินไปอย่างประหยัดมีประสิทธิภาพ (Efficiency) และมีประสิทธิผล (Effectiveness) ตรงกับความประสงค์ของประชาชน โดยเหตุผลที่ว่าประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมจะทราบถึงความต้องการของท้องถิ่นได้ดีกว่าบุคคลอื่น ๆ และย่อมมีความผูกพันต่อท้องถิ่นนั้น โดยมีงบประมาณของตนเอง และมีอิสระการบริหารงานพอสมควร

สรุป การปกครองท้องถิ่น หมายถึงการปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งจัดการปกครองและดำเนินการบางอย่าง โดยดำเนินการกันเองเพื่อบำบัดความต้องการของตน การบริหารงานของท้องถิ่นมีการจัดการองค์กร มีเจ้าหน้าที่ ซึ่งประชาชนเลือกตั้งขึ้นมาทั้งหมด หรือบางส่วน ทั้งนี้มีความเป็นอิสระในการบริหารงาน แต่รัฐบาลต้องควบคุมด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

4. หลักการปกครองท้องถิ่น

ประหยัด หงส์ทองคำ (2546 : 37-30) ได้ประมวลหลักการปกครองท้องถิ่นในสาระสำคัญ ดังนี้

1. การปกครองของชุมชนหนึ่ง ซึ่งชุมชนเหล่านี้อาจมีความแตกต่างกันในด้านความเจริญ จำนวนประชากรหรือขนาดของพื้นที่ เช่น หน่วยการปกครองท้องถิ่นของไทย

จัดเป็นกรุงเทพมหานคร เทศบาล สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล และเมืองพัทยา ตามเหตุผลดังกล่าว

2. หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอิสระ (Autonomy) ในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสม กล่าวคืออำนาจของหน่วยการปกครองท้องถิ่น จะต้องมีความชอบเขตพอควรเพื่อเกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริง หากมีอำนาจมากเกินไปไม่มีขอบเขต หน่วยการปกครองท้องถิ่น ก็จะกลายสภาพเป็นรัฐอธิปไตย เป็นผลเสียต่อความมั่นคงของรัฐบาล อำนาจของท้องถิ่นนี้มีขอบเขตที่แตกต่างกันออกไปลักษณะความเจริญและความสามารถของประชาชนในท้องถิ่นนั้นเป็นสำคัญรวมทั้งนโยบายของรัฐบาลในการพิจารณาการกระจายอำนาจให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นระดับใดจึงจะเหมาะสม

4. หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีสิทธิตามกฎหมาย (Legal Rights) ที่จำดำเนินการปกครองของตนเอง สิทธิสภาพกฎหมายแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

4.1 หน่วยการปกครองท้องถิ่นมีสิทธิที่จะตรากฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ขององค์การปกครองท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ในการบริหารตามหน้าที่และเพื่อใช้บังคับประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ เช่น เทศบัญญัติ ข้อบังคับสุขาภิบาล เป็นต้น

4.2 สิทธิที่เป็นหลักในการดำเนินการบริหารท้องถิ่น คืออำนาจในการกำหนดงบประมาณเพื่อบริหารกิจการตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ

5. มีองค์กรที่จำเป็นในการบริหารและการปกครองตนเอง องค์กรที่จำเป็นในท้องถิ่นจัดแบ่งเป็นสองฝ่าย คือ องค์กรฝ่ายบริหาร และองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ เช่น การปกครองท้องถิ่นแบบเทศบาลจะมีคณะเทศบาตมนตรีเป็นฝ่ายบริหาร และสภาเทศบาลเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ หรือในแบบกรุงเทพมหานคร จะมีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นฝ่ายบริหาร สภากรุงเทพฯ จะเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ เป็นต้น

6. ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น จากแนวคิดที่ว่าประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้น ที่จะรู้ปัญหาและวิธีการแก้ไขของตนเองอย่างแท้จริง หน่วยการปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีคนในท้องถิ่น มาบริหารงานเพื่อให้สมเจตนาารมณ์และความต้องการของชุมชน และอยู่ภายใต้การควบคุมของประชาชนในท้องถิ่นนอกจากนั้นยังเป็นการฝึกให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้าใจในระบบและกลไกของประชาธิปไตยอย่างแท้จริงอีกด้วย

สรุป หลักการปกครองท้องถิ่น ประกอบด้วยสาระสำคัญดังนี้คือ การปกครองของชุมชน หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอิสระ หน่วยงานการปกครองท้องถิ่น

จะต้องมีสิทธิตามกฎหมาย มีองค์กรที่จำเป็นในการบริหารและการปกครองตนเอง และประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น

5. แนวคิดเกี่ยวกับเทศบาล

วิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ (2549 : 430-444) ได้กล่าวถึงการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาลไว้ดังนี้ เทศบาลได้เกิดขึ้นมาภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 โดยพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2476 เทศบาลเป็นรูปการปกครองท้องถิ่นไทยที่สมบูรณ์แบบซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงหลักการกระจายอำนาจมากที่สุด และได้กำหนดโครงสร้างของเทศบาลเป็นไปในทำนองรัฐบาลในระบบรัฐสภาต่อมาเปลี่ยนแปลงเป็นลักษณะรูปแบบประธานาธิบดีเป็นรูปแบบการปกครองที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริงในรูปแบบของเทศบาล ในปัจจุบันดำเนินการตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 กับฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งได้กำหนดรายละเอียดการปกครอง และวิธีการบริหารงานไว้ ดังนี้

1. การจัดตั้งเทศบาล ตามกฎหมายเทศบาล แบ่งเทศบาลเป็น 3 ประเภท ซึ่งเป็นการแบ่งตามขนาดเล็กใหญ่ของชุมชนในท้องถิ่นต่าง ๆ ตามสภาพพื้นที่ที่แตกต่างกัน เพื่อให้การดำเนินงานของเทศบาลเหมาะสมกับสภาพของแต่ละท้องถิ่น เรียงตามลำดับเล็กใหญ่ ดังนี้ เทศบาลตำบล เป็นเทศบาลขนาดเล็ก เทศบาลเมืองเป็นเทศบาลขนาดกลาง และเทศบาลนครเป็นเทศบาลขนาดใหญ่

การจัดตั้งเทศบาลนั้นจัดตั้งเป็นแห่ง ๆ ไปการยกฐานะของท้องถิ่นขึ้นเป็นเทศบาลนั้นถือความสำคัญของท้องถิ่นจำนวนและความหนาแน่นของราษฎรในชุมชนนั้น และรายได้ที่คาดว่าจะสามารถจัดเก็บมาเป็นค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติหน้าที่บังคับไว้ตามกฎหมาย ซึ่งจะต้องเข้าหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1.1 เทศบาลตำบล กฎหมายเทศบาลมิได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้

โดยเฉพาะเกี่ยวกับจำนวนราษฎร ความหนาแน่นของราษฎร และรายได้ของท้องถิ่น เหมือนกับเทศบาลประเภทอื่นกฎหมายเทศบาลบัญญัติว่า เทศบาลตำบล ได้แก่ท้องถิ่นให้ทำเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทย ยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลตำบล การจัดทำเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทยนั้น ให้ระบุชื่อและเขตเทศบาลไว้ด้วยดังนั้นการยกฐานะท้องถิ่นใดขึ้นเป็นเทศบาลจึงขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของรัฐบาลที่จะพิจารณาตามที่เห็นสมควร ซึ่งจะต้องเป็นท้องถิ่นที่มีราษฎรอยู่มาก และมีความเจริญพอสมควร

1.2 เทศบาลเมือง การจัดตั้งเทศบาลเมืองทำได้ 2 กรณี คือ

1.2.1 ท้องถิ่นอันเป็นที่ตั้งของศาลากลางจังหวัดทุกแห่ง โดยจัดทำเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทยจัดตั้งเป็นเทศบาลเมือง เว้นแต่จะตั้งเป็นเทศบาลนครก็ได้แต่จะตั้งเป็นเทศบาลตำบลไม่ได้

1.2.2 ท้องถิ่นอื่น ๆ นอกจากท้องถิ่นอันเป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัด จะจัดตั้งเป็นเทศบาลเมืองไม่ได้ เว้นแต่ต้องเข้าหลักเกณฑ์ ดังนี้

- 1) เป็นชุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่ 10,000 คนขึ้นไป
- 2) มีรายได้พอควรแก่การปฏิบัติหน้าที่ที่บังคับไว้สำหรับ

เทศบาลเมือง เมื่อเข้าหลักเกณฑ์ดังกล่าวก็ให้ดำเนินการเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง

1.3 เทศบาลนคร ท้องถิ่นที่จะจัดตั้งเป็นเทศบาลนครต้องเข้าหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

1.3.1 เป็นชุมชนที่มีราษฎรอยู่ตั้งแต่ 50,000 คนขึ้นไป

1.3.2 มีรายได้พอควรแก่การปฏิบัติหน้าที่ที่บังคับไว้สำหรับ

เทศบาล เมื่อเข้าตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวก็ให้ดำเนินการเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะเป็นเทศบาลนครท้องถิ่นที่จะยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลนั้นจะต้องเข้าหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้ และการจัดตั้งจะต้องจัดทำเป็น ประกาศกระทรวงมหาดไทย โดยประกาศกระทรวงมหาดไทยนั้นระบุชื่อและเขตเทศบาลไว้ด้วย และเมื่อเป็นเทศบาลแล้วก็มีสภาพเป็น ทบวงการเมือง ซึ่งเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายด้วย

2. การจัดการองค์การและการบริหาร กฎหมายเทศบาล ได้กำหนดรูปแบบ

โครงสร้างการจัดการองค์การและการบริหาร เทศบาลจำลองรูปแบบการปกครองแบบ ประธานาธิบดีกล่าวคือมีนายกเทศมนตรีมาจากการเลือกตั้งโดยตรงและสมาชิกสภาเทศบาลก็ มาจากการเลือกตั้ง โดยตรงของประชาชนเช่นกัน องค์การของเทศบาลประกอบด้วย สภา เทศบาล และคณะนายกเทศมนตรี

2.1 สภาเทศบาล สภาเทศบาลประกอบด้วยสมาชิกที่ราษฎรเลือกตั้งขึ้น ตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลมีจำนวนจำกัด ไว้ตามประเภทเทศบาล ดังนี้

2.1.1 เทศบาลตำบลมีสมาชิกจำนวน 12 คน

2.1.2 เทศบาลเมืองมีสมาชิกจำนวน 18 คน และ

2.1.3 เทศบาลนครมีสมาชิกจำนวน 24 คน

2.1.2 เทศบาลเมืองมีสมาชิกจำนวน 18 คน และ

2.1.3 เทศบาลนครมีสมาชิกจำนวน 24 คน

2.2 นายกเทศมนตรี ให้มีนายกเทศบาลมนตรีคนหนึ่ง ซึ่งมาจากการเลือกตั้ง โดยตรงจากรายกรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีให้กระทำโดยวิธีการออกเสียงลงคะแนน โดยตรงและลับ และนายกเทศมนตรีดำรงตำแหน่งนับตั้งแต่วันเลือกตั้งและมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี นับตั้งแต่วันที่เลือกตั้งแต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกิน 2 วาระ ไม่ได้เมื่อนายกเทศมนตรีพ้นจากตำแหน่งให้จัดให้มีการเลือกตั้งตั้งแต่ขึ้นใหม่ภายใน 45 วัน นับตั้งแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งนายกเทศมนตรีอาจแต่งตั้งรองนายกเทศมนตรีซึ่งมิใช่สมาชิกสภาผู้เทศบาลเป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารราชการของเทศบาลตามที่นายกเทศมนตรีมอบหมายได้ตามจำนวนดังต่อไปนี้ 1) เทศบาลตำบลให้มีรองนายกเทศมนตรีไม่เกิน 2 คน 2) เทศบาลเมืองให้มีรองนายกเทศมนตรีไม่เกิน 3 คน และ 3) เทศบาลนครให้มีรองนายกเทศมนตรีไม่เกิน 4 คน

นายกเทศมนตรีที่จะเข้ารับหน้าที่ต้องแถลงนโยบายต่อสภาเทศบาลโดยไม่มี การลงมติความไว้วางใจทั้งนี้ภายใน 30 วัน นับตั้งแต่วันที่ประกาศผลการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี คณะเทศมนตรีมีอำนาจควบคุมและรับผิดชอบในการบริหารกิจการเทศบาล กล่าวคือมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำงบประมาณควบคุมดูแลการบริหารของเทศบาลให้ เป็นไปตามนโยบายและดูแลการปฏิบัติการให้เป็นไปตามเทศบัญญัติรวมทั้งการสั่งอนุญาต ต่างๆ ตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลนอกจากนี้คณะเทศมนตรียังมีหน้าที่ตามพระราชบัญญัติ ลักษณะการปกครองท้องถิ่นที่ โดยมีอำนาจที่ของผู้ใหญ่บ้านและกำนันอีกด้วย การบริหารงาน ของเทศมนตรีมีนายกเทศมนตรีเป็นหัวหน้าและถือว่าเทศมนตรีทุกคนต้องรับผิดชอบร่วมกัน ส่วนในการปฏิบัติงานประจำเทศบาลนั้นมีพนักงานเทศบาลเป็นผู้ปฏิบัติการของเทศบาล โดยมี ปลัดเทศบาลเป็นผู้บังคับบัญชาในงานประจำทั่วไปของเทศบาลนายกเทศมนตรีมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้กำหนดนโยบาย โดยไม่ขัดต่อกฎหมายและรับผิดชอบในการบริหารราชการของ เทศบาลให้เป็นไปกฎหมาย เทศบัญญัติ และนโยบาย

2.2.1 สั่ง อนุญาตและอนุมัติเกี่ยวกับราชการของเทศบาล

2.2.2 แต่ตั้งและถอดถอนรองนายกเทศมนตรีที่ปรึกษานายกเทศมนตรี และเลขานุการนายกเทศมนตรี

2.2.3 วางระเบียบเพื่อให้งานของเทศบาลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

2.2.4 รักษาการให้เป็นไปตามเทศบัญญัติ

2.2.5 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติและกฎหมายอื่นนายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรีที่ปรึกษานายกเทศมนตรี และเลขานุการนายกเทศมนตรีต้องไม่กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

1) ดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติหน้าที่อื่นใดในส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ การพาณิชย์ของเทศบาล บริษัทที่เทศบาลถือหุ้น หรือตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่น หรือพนักงานส่วนท้องถิ่น เว้นแต่ตำแหน่งที่ต้องดำรงตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

2) รับเงินหรือประโยชน์ใดๆเป็นพิเศษจากราชการหรือหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ การพาณิชย์ของเทศบาล หรือบริษัทที่เทศบาลถือหุ้น นอกเหนือจากที่ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ การพาณิชย์ของเทศบาล หรือบริษัทที่เทศบาลถือหุ้น ปฏิบัติกับบุคคลในธุรกิจการงานตามปกติ

3) สัญญาที่ทำกับเทศบาลหรือการพาณิชย์ของเทศบาล หรือบริษัทที่เทศบาลถือหุ้นข้อความดังกล่าวข้างต้นมิให้ใช้บังคับกับกรณีที่บุคคลดังกล่าวได้รับเบี้ยหวัด บำเหน็จบำนาญหรือเงินปีพระบรมวงศานุวงศ์หรือเงินอื่นใดในลักษณะเดียวกันและมีให้ใช้บังคับกับกรณีที่บุคคลดังกล่าวรับเงินตอบแทนค่าเบี้ยประชุมหรือเงินอื่นใดเนื่องจากการดำรงตำแหน่งกรรมการของรัฐสภา วุฒิสภา ผู้แทนราษฎร หรือสภาเทศบาล หรือสภาท้องถิ่นอื่นหรือกรรมการที่มีกฎหมายบัญญัติให้เป็น โดยตำแหน่ง

2.3 การแบ่งส่วนราชการของเทศบาล

2.3.1 สำนักปลัดเทศบาล

2.3.2 กองคลัง

2.3.3 กองช่าง

2.3.4 กองการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม

2.3.5 กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

2.4 ส่วนราชการอื่นตามที่นายกเทศมนตรีประกาศกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงมหาดไทย

การกำหนดอำนาจหน้าที่ของสำนักปลัดเทศบาลและส่วนราชการอื่นตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่นายกเทศมนตรีประกาศ โดยความเห็นชอบของกระทรวงมหาดไทยให้มีปลัดเทศบาลคนหนึ่ง เป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานเทศบาลและลูกจ้าง รองจาก

นายกเทศมนตรีและรับผิดชอบควบคุมดูแลราชการประจำเทศบาลให้เป็นไปตามนโยบาย และมีอำนาจหน้าที่อื่นตามกฎหมายกำหนดหรือตามที่นายกเทศมนตรีมอบหมาย

สรุป การบริหารงานขององค์กรปกครองท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล เป็นการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง โดยเทศบาลจัดตั้งตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2476 เทศบาลเป็นรูปการปกครองท้องถิ่น ไทยที่สมบูรณ์แบบซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงหลักการกระจายอำนาจมากที่สุด และได้กำหนด โครงสร้างของเทศบาลประกอบด้วย 2 ส่วนที่สำคัญคือ ฝ่ายบริหาร ได้แก่ คณะนายกเทศมนตรี และฝ่ายนิติบัญญัติ ได้แก่ สมาชิกเทศบาล ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน

สภาพพื้นที่ของเทศบาลตำบลดงลิง อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์

สำหรับสภาพพื้นที่ของเทศบาลตำบลดงลิง อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ มีรายละเอียดดังนี้ (แผนพัฒนาตำบล 3 ปี เทศบาลตำบลดงลิง 2554-2556)

ข้อมูลทั่วไปของเทศบาลตำบลดงลิง ข้อมูลทั่วไปประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้คือ (แผนพัฒนาตำบล 3 ปี เทศบาลตำบลดงลิง 2554-2556. 2552 : 4)

1. ลักษณะที่ตั้ง เทศบาลตำบลดงลิงมีพื้นที่ในความดูแล 39.5 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วย 17 หมู่บ้าน 8 ชุมชน อยู่ห่างจากอำเภอกมลาไสย 17 กิโลเมตร อยู่ห่างจากจังหวัดกาฬสินธุ์ 35 กิโลเมตร

2. ประชาชน (Population) ได้แก่ บัญชีรายชื่อหัวหน้าครัวเรือนที่อยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลดงลิง จำนวน 2,280 ครัวเรือน (ข้อมูลจากสำนักงานทะเบียน 7 กันยายน 2553)

3. ภูมิประเทศ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มน้ำชีและน้ำป่า

4. ภูมิอากาศ เป็นแบบมรสุมเขตร้อน อุณหภูมิเฉลี่ย 28 C

5. ด้านเศรษฐกิจ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา ทำไร่ มีรายได้ต่อปี 15,000 บาท/คน/ปี

6. ด้านศาสนา ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ

7. ด้านงบประมาณ ปี 2553 มีงบประมาณตั้งจ่ายไว้ 19,500,000 บาท

8. โครงสร้างเทศบาล ในการเลือกตั้งครั้งสุดท้ายเมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2553 นั้นเป็นการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี โดยตรง 1 คน และสมาชิกสภาเทศบาล 12 คน คณะผู้บริหารประกอบด้วย นายกเทศมนตรี 1 ท่าน รองนายกเทศมนตรี 2 ท่าน เลขานุการนายกเทศมนตรี 1 ท่าน และที่ปรึกษานายกเทศมนตรี 1 ท่าน

9. การแบ่งส่วนราชการของเทศบาล มีดังนี้ 1) สำนักปลัดเทศบาล 2) กองคลัง 3) กองช่าง 4) กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม 5) กองการศึกษา นอกจากนี้ยังมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดเทศบาล จำนวน 8 ศูนย์

10. อัตรากำลังข้าราชการพนักงานเทศบาล ประกอบด้วย 1) ข้าราชการพนักงานเทศบาลสามัญ จำนวน 24 คน 2) ลูกจ้างประจำ จำนวน 4 คน 3) พนักงานจ้างตามภารกิจ จำนวน 34 คน พนักงานจ้างทั่วไป จำนวน 38 คน และพนักงานจ้างเหมาบริการ จำนวน 45 คน รวมทั้งสิ้น 145 คน

11. แผนพัฒนาเทศบาลตำบลคงถึง แบ่งออกได้ในแต่ละด้าน ดังนี้ คือ (แผนพัฒนาตำบล 3 ปี เทศบาลตำบลคงถึง 2554-2556)

11.1 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน มีภารกิจที่เกี่ยวข้องดังนี้

11.1.1 ให้มีและบำรุงทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ

11.1.2 ด้านการสาธารณสุขโรค และการก่อสร้างอื่น ๆ

11.1.3 การควบคุมอาคาร

11.2 ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต มีภารกิจที่เกี่ยวข้องดังนี้

11.2.1 การจัดการศึกษา

11.2.2 การส่งเสริมการกีฬา

11.2.3 การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

11.2.4 ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ

11.3 ด้านการจัดระเบียบชุมชน สังคม และรักษาความสงบเรียบร้อยมี

11.3.1 การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน

11.3.2 การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

11.3.3 การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

11.4 ด้านการวางแผนการส่งเสริมการลงทุนพาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว มีภารกิจที่เกี่ยวข้องดังนี้

11.4.1 ด้านการพาณิชย์และการส่งเสริมการลงทุน

11.4.2 การส่งเสริมการท่องเที่ยว

11.4.3 การส่งเสริม การฝึกและประกอบอาชีพ

ภารกิจที่ดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

11.5 ด้านการบริหารจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
มีภารกิจที่เกี่ยวข้อง เช่น บำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

11.6 ด้านการการศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น
มีภารกิจที่เกี่ยวข้อง เช่น การบำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

11.7 ด้านการบริหารจัดการและสนับสนุนการปฏิบัติภารกิจของส่วนราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีภารกิจที่เกี่ยวข้องดังนี้

11.7.1 ให้สนับสนุนกิจกรรมด้านการศึกษา การศาสนา การส่งเสริมอาชีพ การกีฬา การอนามัยให้แก่หน่วยงานหรือส่วนราชการในพื้นที่เขตเทศบาล

11.7.2 สนับสนุนโครงการหรือนโยบายของรัฐบาล และของจังหวัดหรือส่วนราชการอื่น ๆ

การดำเนินการของเทศบาลตำบลคงถึงในภารกิจด้านต่าง ๆ นั้น โดยคำนึงถึงความต้องการของประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาล ซึ่งพิจารณาจากความคิดเห็นและความต้องการจากการสำรวจและขอทราบความคิดเห็นจากคณะกรรมการชุมชนซึ่งเป็นตัวแทนของชุมชนต่าง ๆ อีกทั้งได้ดำเนินการเพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาของแผนพัฒนาอำเภอ จังหวัดและนโยบายของรัฐบาล

11.8 ภารกิจหลัก และภารกิจรองที่เทศบาลตำบลคงถึงจะดำเนินการภารกิจที่เทศบาลตำบลคงถึงจะดำเนินการในการพัฒนาและกำหนดแนวทางปฏิบัติโดยเรียงลำดับความสำคัญ ดังนี้

11.8.1 ภารกิจหลัก เช่น

- 1) การปรับปรุงพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน
- 2) การพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ
- 3) การพัฒนาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
- 4) การพัฒนาการเมืองและการบริหาร

11.8.2 ภารกิจรอง เช่น

- 1) การส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ
- 2) การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
- 3) การส่งเสริมการศึกษา

- 4) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- 5) การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน
- 6) การป้องกันและระงับโรคติดต่อ
- 7) การส่งเสริมการเกษตร
- 8) การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีของท้องถิ่น

สรุป สภาพพื้นที่ของเทศบาลตำบลคงถึง ประกอบด้วยข้อมูลทั่วไป เช่น ลักษณะที่ตั้ง ประชาชน ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โครงสร้าง การแบ่งส่วนราชการของเทศบาลตำบลคงถึง เป็นต้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลคงถึง อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้ศึกษาขอแนะนำผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

ชัยยศ ทะไกรราช (2547 : 60-61) ได้ศึกษา บทบาทของนายกเทศมนตรีและ นายองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสลภูมิจังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ผลการศึกษา พบว่า

1. บทบาทของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสลภูมิจังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการเมืองการปกครอง ด้านรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการลงทุน ด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ด้านส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านบริหารจัดการ และด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต ตามลำดับ

2. ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสลภูมิจังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ไม่แตกต่างกัน

3. สำหรับข้อเสนอแนะประชาชนได้ให้เสนอแนะ เช่น ด้านการเมือง ปกครอง องค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีการจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่ประชาชน ให้มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น

วิโรจน์ เจริญศิริ (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริงของผู้บริหารเทศบาลเมืองน่าน จังหวัดน่าน ผลการศึกษา พบว่า

1. ทศนคติประชาชนต่อบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริงของผู้บริหารเทศบาลเมืองน่าน จังหวัดน่าน โดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการลงทุน ด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ด้านส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านบริหารจัดการ และด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต ตามลำดับ

2. ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทที่เป็นจริงของผู้บริหารไม่แตกต่างกัน

3. สำหรับข้อเสนอแนะ ประชาชนได้ให้ข้อเสนอแนะ เช่น ด้านโครงสร้างพื้นฐาน เทศบาลควรจัดวางระบบระบายน้ำในเขตเทศบาลให้สามารถระบายน้ำได้สะดวก และป้องกันน้ำท่วมขังในฤดูฝน

อนุทิน บุญมาก (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทในการบริหารงานของนายกมนตรีเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า

1. ความคิดเห็นของประชาชนที่มีบทบาทในการบริหารงานของนายกเทศมนตรีเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการลงทุนและการพาณิชย์ ด้านรักษาความสงบเรียบร้อยในชุมชน ด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ด้านส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านบริหารจัดการ และด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต ตามลำดับ

2. ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทในการบริหารงานของนายกเทศมนตรีไม่แตกต่างกัน

3. สำหรับข้อเสนอแนะ ประชาชนได้ให้ข้อเสนอแนะ เช่น ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย เทศบาลควรมีการจัดกำลังสายตรวจอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนออกตรวจดูแลรักษาความสงบภายในชุมชนด้วย

อุทัย ทรัพย์สมบัติ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทในการบริหารงานของนายกมนตรีเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า

1. ความคิดเห็นของประชาชนที่มีบทบาทในการบริหารงานของนายกเทศมนตรีเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง

ได้แก่ ด้าน โครงสร้างพื้นฐาน ด้านการลงทุนและการพาณิชย์ ด้านรักษาความสงบเรียบร้อยในชุมชน ด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ด้านส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านบริหารจัดการ และด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต ตามลำดับ

2. ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทในการบริหารงานของนายกเทศมนตรีแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

3. สำหรับข้อเสนอแนะ ประชาชนได้ให้ข้อเสนอแนะ เช่น ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย เทศบาลควรมีการจัดกำลังสายตรวจอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนออกตรวจดูแลรักษาความสงบภายในชุมชนด้วย

อุทิศ โรจน์อนันต์กุล (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทในการบริหารงานของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเฉลิม อำเภอองคพอง จังหวัดพัทลุง ผลการศึกษา พบว่า

1. ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทในการบริหารงานของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเฉลิม อำเภอองคพอง จังหวัดพัทลุง โดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านส่งเสริมคุณภาพ ด้านบริหารจัดการ ด้านการเมืองการปกครอง ด้านรักษาความสงบเรียบร้อยในท้องถิ่น ด้านส่งเสริมการลงทุน ด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ด้านส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น และด้าน โครงสร้างพื้นฐาน ตามลำดับ

2. ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

3. สำหรับข้อเสนอแนะ ประชาชนได้ให้ข้อเสนอแนะ เช่น ด้านส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีบทบาทและเป็นผู้ นำ ให้โรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน มีส่วนร่วมในการส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้คงอยู่ตลอด